

İLİMİZDE YAŞANABİLECEK AFETLER ve ETKİLERİ

DOĞA KAYNAKLI AFETLER

- Doğa olayları sonucunda aniden meydana gelen, can ve mal kaybına neden olan olaylara **doğa kaynaklı afet** denir.

SEL

ÇİĞ

HEYELAN

DEPREM

HORTUM

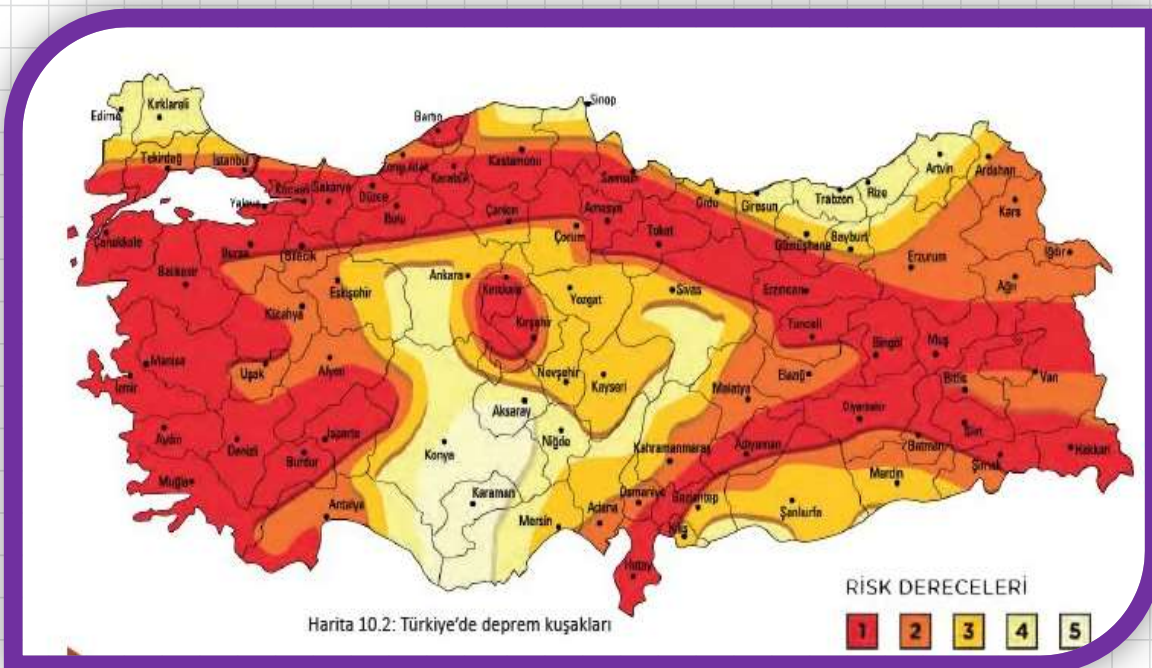
TSUNAMİ

- Doğa kaynaklı afetler, ciddi anlamda can ve mal kaybına neden olan olaylardır.
- İnsanlar üzerinde derin izler bırakır.
- Doğa kaynaklı afetlerin tam anlamıyla önlenmesi mümkün değildir.
- Gerekli önlemler alınarak, afetlerin etkileri en aza indirilebilir.

DEPREM

- Yer kabuğundaki ani kırılmalar nedeniyle yer yüzeyinde meydana gelen sarsıntılardır.
- Halk arasında zelzele de denilmektedir.
- Depremin zamanı, şiddeti ve nerede olacağı önceden bilinmemektedir. Dolayısıyla can ve mal kayıplarının olmaması veya en aza indirilmesi için önceden birtakım tedbirler almak; bununla beraber deprem anında ve sonrasında nasıl davranılacağını bilmek gerekir.
- Depremleri inceleyen bilim dalına sismoloji, süresini ve şiddetini kaydeden alete de sismograf denir.
- Deprem ülkemizde en fazla can ve mal kaybına neden olan doğal afettir.
- Ülkemiz topraklarının %96'sı deprem kuşağında yer alır.
- Ülkemizde; Kuzey Anadolu Fay hattı (KAF), Doğu Anadolu Fay hattı (DAF), Batı Anadolu Fay hattı (BAF) yer alır.
- Deprem riski en az olan yerler ise Karaman ve çevresidir.

- Deprem etkilerini azaltmak için;
 1. Binalar fay hatları ve yumuşak zeminler üzerine yapılmamalıdır.
 2. Bina yapımında dayanıklı malzeme kullanılmalıdır.
 3. Deprem tatbikatları yapılmalı ve halk deprem konusunda bilinçlendirilmelidir.
 4. Evlerimizde hareketli ve devrildiğinde insanlara zarar verecek eşyalar sabitlenmelidir.
 5. Depreme dayanıksız yapılar yıkılmalı ya da güçlendirilmelidir.

SEL

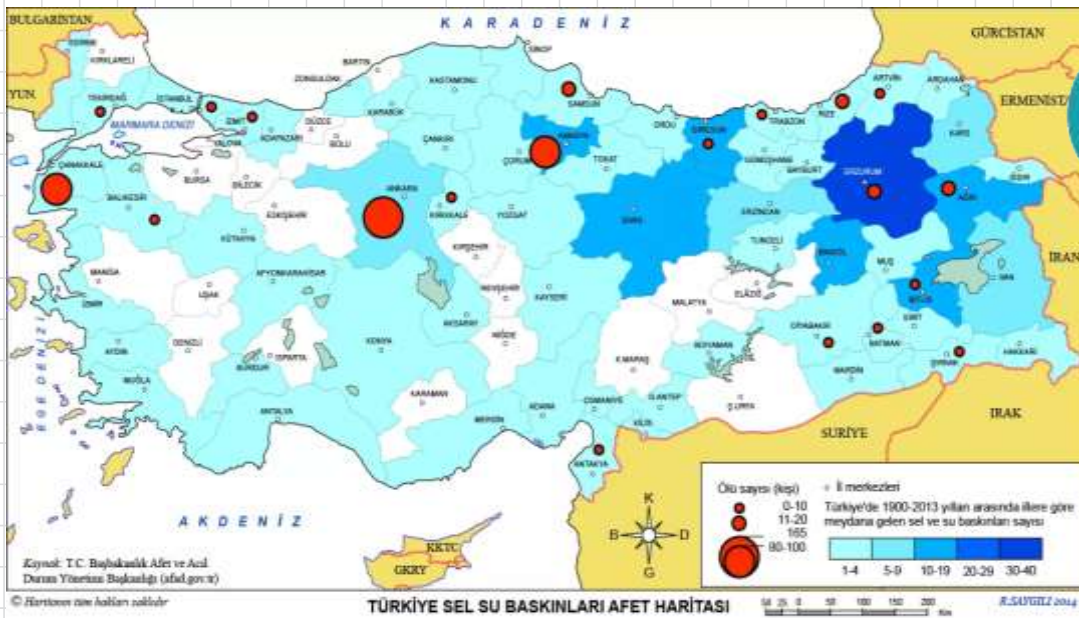
- Aşırı yağış ve karların erimesi sonucu oluşan su baskınlarına sel denir.

- Ülkemizde en fazla Karadeniz, Ege, Marmara ve Akdeniz bölgelerinde görülür.
- Son yıllarda küresel ısınma sebebi ile artan sellerde can ve mal kayıplarının yüksek olmasının en önceli nedeni çarpık kentleşme ve yerleşim yerlerinin dere kenarlarında kurulmasıdır.

- Selin etkilerini azaltmak için;
 1. Akarsu yataklarına yerleşme yapılmamalıdır.
 2. Eğimli arazilerde taraçalar (seki) yapılmalıdır.
 3. Ormanların korunması ve ağaçlandırma yapılması gerekir.
 4. Akarsuların önlerine barajlar kurulmalıdır.
 5. Şehirlerde altyapı çalışmaları yapılmalıdır.

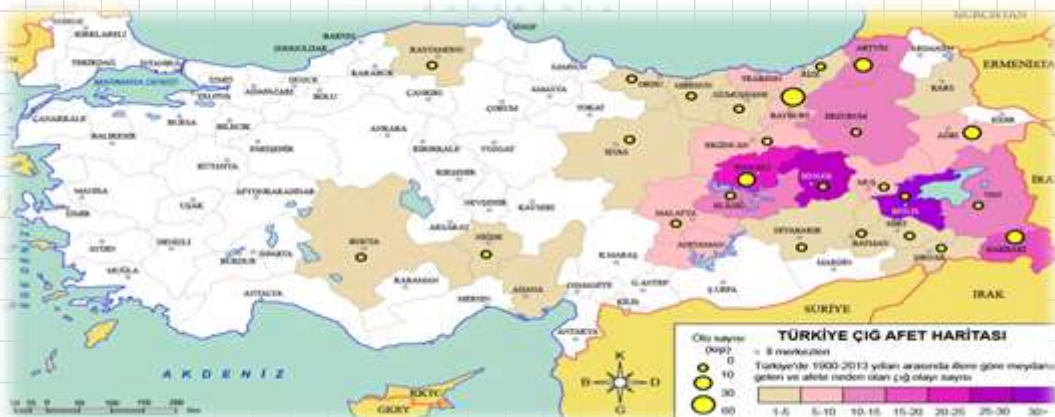

ÇİĞ

- Dağlardan ya da eğimli yamaçlardan kopan kar kütesinin aşağıya doğru kaymasına **çığ** denir.

- Çığ genellikle bitki örtüsü olmayan dağlar ile eğimli ve çok karlı arazilerde görülür.
- Doğu Anadolu Bölgesi'nde kar yağışı ve engebeden dolayı fazla gözükür.

- Çığ önlemek ve zararlarını azaltmak için;
 1. Çığ tehlikesi olan yere yerleşim yapmamalıyız.
 2. Araziye taraça yapmalıyız.
 3. Ağaçlandırma çalışması yapmalıyız.

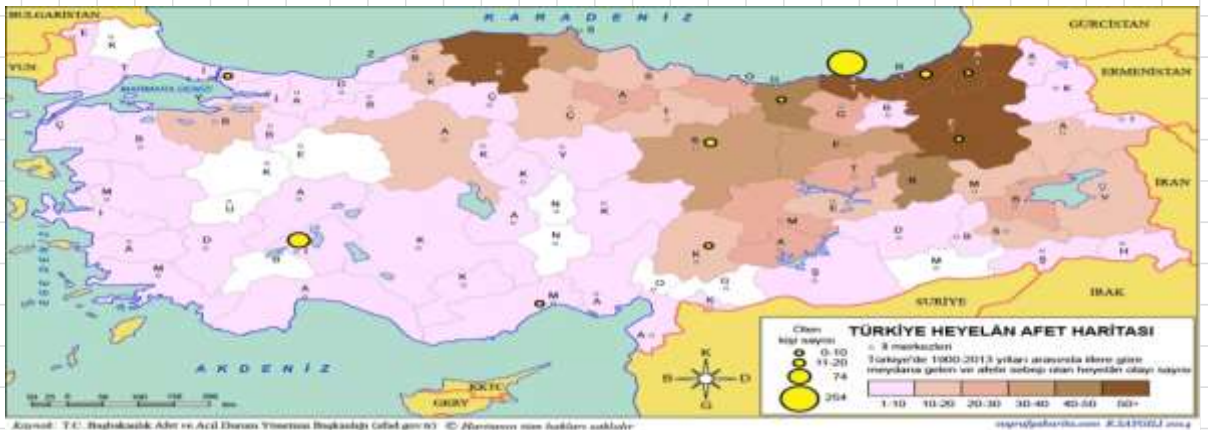
HEYELAN

- Eğimin fazla olduğu yerlerde aşırı yağışlara bağlı olarak toprağın kütle hâlinde aşağı doğru kaymasına **heyelan** denir.

- Aşırı yağışlar, eğimli arazi, yol yapım çalışmaları, ormanların tahrip edilmesi ve şiddetli depremler heyelana sebep olan faktörlerdir.

- Heyelanın zararlarını azaltmak için;
 1. Toprağın kaymasını önlemek için set (heyelan duvarı) yapılmalıdır.
 2. Toprağın zemine tutunmasını sağlamak için bitki örtüsünü korumalı ve ağaç dikmeliyiz.
 3. Heyelan riski olan yerlere yerleşim yapmamalıyız.

EROZYON

- Bitki örtüsünün zayıf olduğu arazide su ve rüzgâr sonucu toprağın taşınmasına **erozyon** denir.

- Erozyon, en çok bitki örtüsünün yetersiz olduğu İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde görülür.
- Erozyon sonucu toprağın verimi düşer.
- Ülkemizde erozyonun en yoğun görüldüğü yerler, karasal iklimin etkili olduğu yerlerdir.
- Toprağı koruyan bitki örtüsünün bilinçsizce yok edilmesi, toprağın eğim yönünde sürülmesi, şiddetli ve aşırı yağışlar, sert rüzgârlar, toprak ve doğal bitki örtüsünün tahrip edilmesi erozyonu artıran faktörlerdir.

Erozyonu Önlemek İçin

1. Ağaçlandırma faaliyetleri yapılmalı
2. Arazilerde tıraş yapılmalı
3. Araziler eğimin tersi yönünde sürülmeli
4. Mevcut bitki örtüsü korunmalı

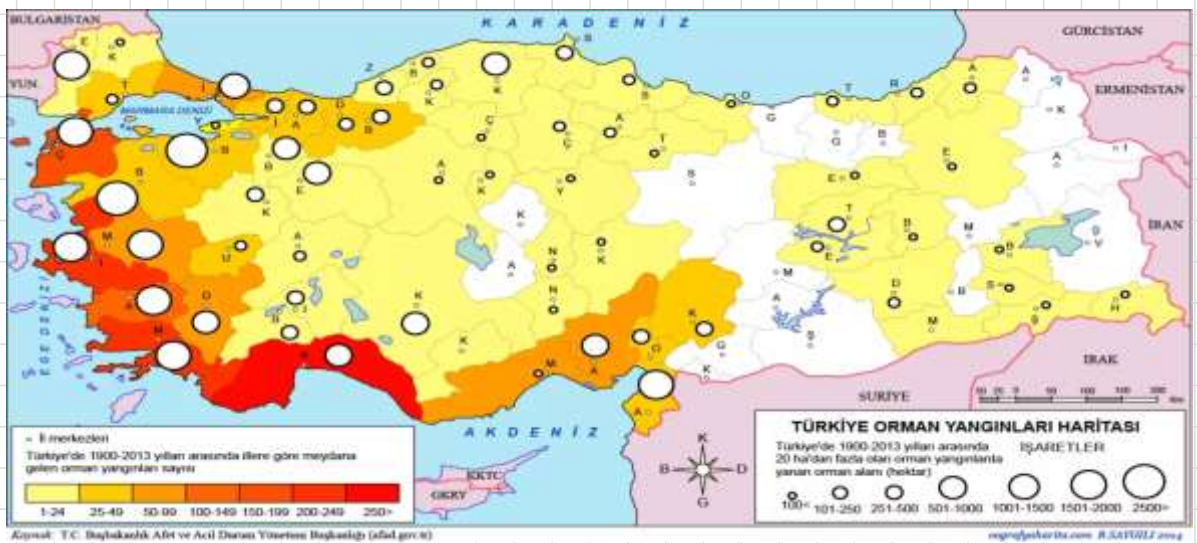
ORMAN YANGINLARI

- Doğal ya da beşeri sebeplerden dolayı ortaya çıkan ve ormanların kısmen veya tamamen yanmasıdır.

- Orman yangınları yıldırım düşmesi ya da kuru otların yüksek sıcaklık nedeniyle tutuşması bazen de insanların yaptığı hatalar sonucu meydana gelir.
- En fazla yaz aylarının sıcak ve kurak geçtiği Akdeniz ve Ege bölgelerinde, en az ise her mevsim yağışlı geçen Karadeniz bölgesinde görülür.

- Orman yangınlarını önlemek için;
 1. Piknik ateşimizi söndürmeliyiz.
 2. Ormanlara sigara izmariti atmamalıyız.
 3. Ormanlara cam şişe vb. çöplerimizi atmamalıyız.
 4. Herhangi bir yangına karşı tedbirler alınmalı ve insanlar

ÇEVRE SORUNLARI

Selcuk
HOCA

- Doğanın, doğal kaynakların ve yaşanan çevrenin aşırı ölçüde ve yanlış kullanılması nedeniyle doğal dengenin bozulması durumuna denir.

- Doğal kaynakların aşırı ya da bilinçsizce kullanımı doğadaki dengeyi bozar ve çevre sorunlarının yaşanmasına neden olur.

HAVA KİRLİLİĞİ

- Atmosferde zararlı gazların insanlara ve diğer canlılara zarar verecek miktara ulaşmasıdır.
- Ulaşım araçları, elektrik santralleri, sanayi faaliyetleri ve binalarda ısıtma amaçlı kullanılan yakıtlar hava kirliliğine neden olur.
- Hava kirliliğinin canlılar üzerinde olumsuz etkileri vardır. Hava kirliliği solunum sistemi hastalıklarına neden olur.

sosyalbilgilerinsesi

SU KİRLİLİĞİ

- Zararlı maddelerin suyun yapısını bozacak miktarda su içerisine karışmasıyla su kirliliği oluşur.
- Termik santraller, gübreler, kimyasal ilaçlar, sanayi atıkları, toprak erozyonu su kirliliğinin başlıca nedenleridir.

TOPRAK KİRLİLİĞİ

- İnsanlar tarafından toprağa bırakılan ya da başka yollarla toprağa karışan zararlı maddelerin toprağın niteliğini ve kalitesini bozmasıdır.
- Tarımsal ilaçlar ve gübreler, çöpler, atıklar toprak kirliliğinin başlıca nedenleridir.

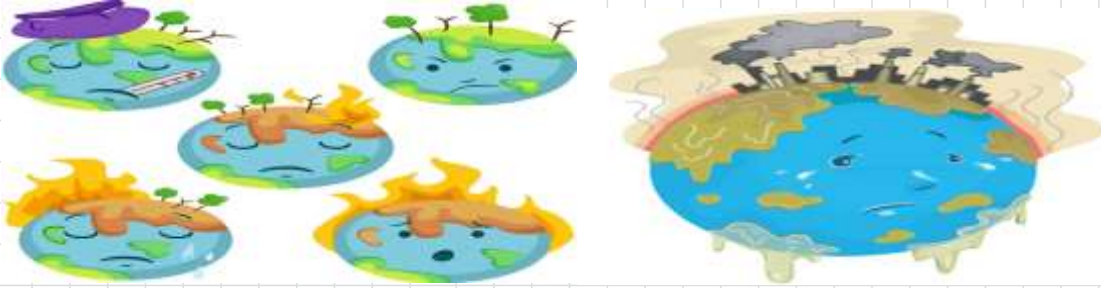
GÜRÜLTÜ KİRLİLİĞİ

- İnsanı rahatsız eden ve insan sağlığına zarar veren sesler, gürültü kirliliği oluşturur.
- Ulaşım araçları, iş makineleri, sanayi kuruluşları, yüksek sesle müzik yapılan eğlence yerlerinden yayılan ses, kalabalıkların uğultusu, yüksek sesle konuşan ve bağırarak insanları gürültü kirliliğine sebep olurlar.

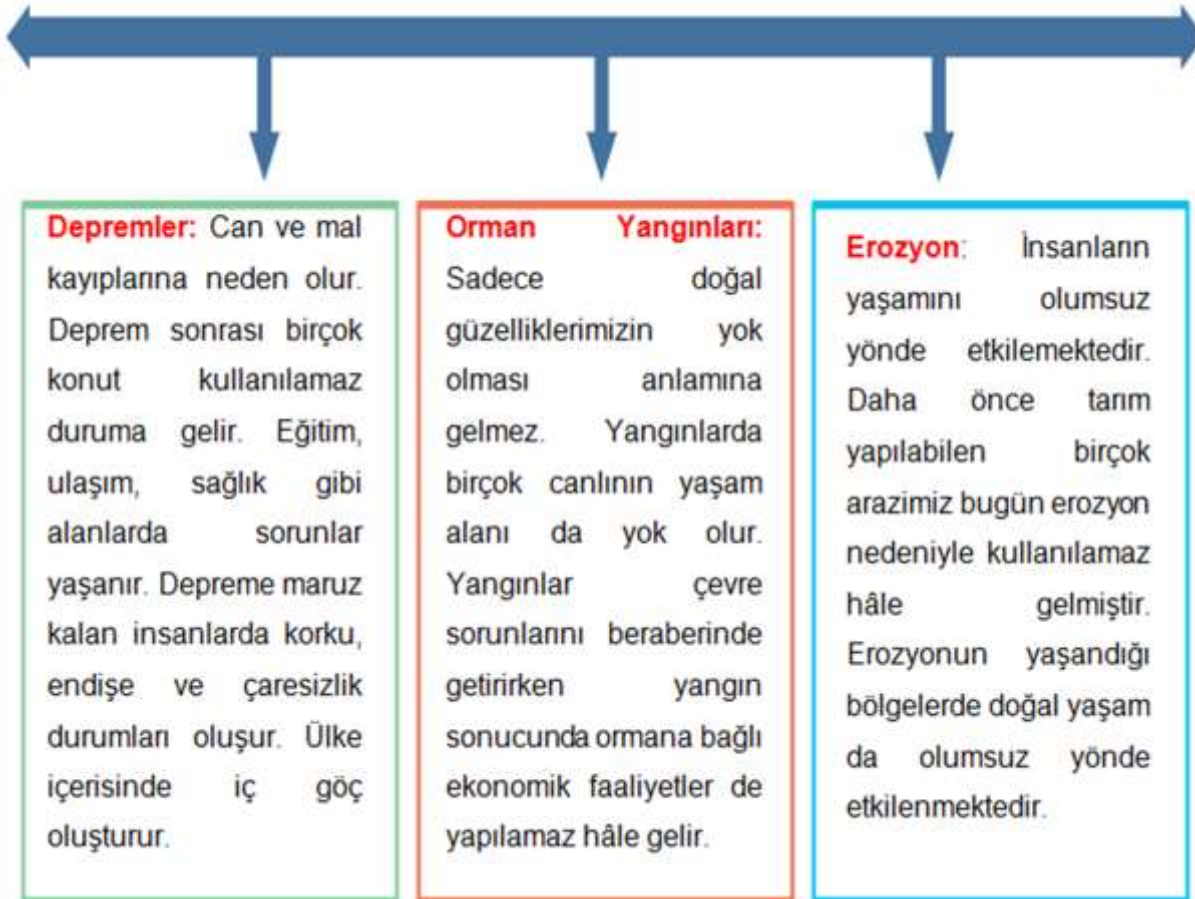
KÜRESEL ISINMA

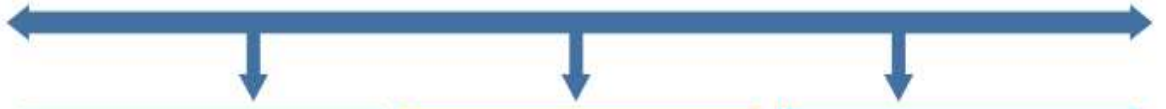
- Atmosfere salınan gazların neden olduğu düşünülen ve sera etkisinin sonucunda, dünya üzerinde yıl boyunca ölçülen ortalama sıcaklıklarda görülen artışa verilen isimdir.
- Küresel ısınma su kaynaklarındaki buharlaşma hızını artırır.
- Dünyanın ortalama sıcaklığının artmasıyla buzullar erir.
- Buzul bölgelerindeki hayvanların yaşamı tehlikeye girer.
- Deniz seviyesinin yükselmesiyle kıyı şehirleri su altında kalır.

DOĞA KAYNAKLI AFETLERİN İNSAN YAŞAMINA OLAN ETKİLERİ

- Afetler insanların hayatına maddi ve manevi açıdan birçok etki yapmaktadır. Doğal afetler sonucu yaşanan acı olaylar toplum hayatında derin izler bırakır. Bu izleri kimi zaman türkülerde kimi zaman hikâyelerde kimi zaman da şiirlerde görürüz.

Çığ Felaketi: Ulaşımı, eğitimi ve ekonomik faaliyetleri olumsuz yönde etkiler.

Sel Felaketi: Çevre kirliliğine, maddi zarara ve can kayıplarına neden olur. Eğitim öğretim faaliyetlerinin aksamasına neden olur.

Heyelan: İnsanların yaşam alanlarına zarar verebilir, ulaşımın aksamasına, can ve mal kayıplarına neden olabilir.

